

# “Een plek waar HIJ wonen kan”

(geïnspireerd op psalm 132)

Bijna 100 jaar religieuze zorg in en rond kapel  
Weddesteyn

**Eerste kapel in 1923**



**Huidige kapel (1959-2015)**



Letty Vianen-Everwijn  
December 2015.

## VOORWOORD

Aanleiding tot het schrijven van dit boekje is de officiële heropening van kapel Weddesteyn op 11 december 2015. Deze kapel, die in 1959 in gebruik is genomen, staat in de traditie van eerdere religieuze ruimten, die verbonden waren aan het R.K. Ziekenhuis Sint-Franciscusstichting, het latere Ope Dei/Hofpoortziekenhuis en het Savelberghuis in Woerden.

Als geboren en getogen Woerdenaar, en als “veelgebruiker” van de kapel, heb ik gemeend zowel het belang van de kapel voor de bewoners van Careyn Weddesteyn, Hofplein en Vossenborgh en een stukje geschiedenis van deze religieuze plek aan het papier te moeten toevertrouwen. Persoonlijk heb ik een band met de kapel omdat mijn vader, die destijds timmerman was bij de Fa. van Staveren, meegebouwd heeft aan de kapel. Bovendien hebben wij er vele levensmomenten gevierd.

Wellicht vinden mensen het aardig om ook iets te proeven van het verleden en de veranderingen in de bijna 100 jaar religieuze zorg in en rond de kapel. Bij menigeen zullen vast nog herinneringen boven komen aan bekende oude Woerdense namen en gebeurtenissen.

### Waarom de kapel behouden?

Dit kan niet beter verwoord worden dan door de geestelijk verzorgers van Weddesteyn: Ds. Jantina Colenbrander en pastoraal werker Bert van Kooten in hun visiedocument **“De toegevoegde waarde van de kapel voor Careyn Weddesteyn”** toen er sprake was van sloop van de kapel:

*“Wij pleiten ervoor om de kapel weer in gebruik te nemen voor het doel waarvoor zij oorspronkelijk gebouwd is, namelijk als plek van bezinning en ontmoeting en van spirituele/religieuze beleving. Zo kan onze vertrouwde kapel een bijdrage blijven leveren aan het realiseren van onze doelstelling: het leveren van optimale kwaliteit van zorg.”*

In dat zelfde document spreken zij van de kapel

- *“als inspiratiebron en vrijplaats*
- *als plek van ontmoeting en verbondenheid*
- *als plek om te verwerken*
- *als plek voor troost en geborgenheid*
- *als plek voor rituelen*
- *als plek voor heling.”*

## **INHOUDSOPGAVE:**

- 1 INLEIDING
- 2 DE WAARDE VAN DE KAPEL VERWOORD DOOR BEWONERS VAN CAREYN WEDDESTEYN, HOFPLEIN EN ANDERE "KAPELGANGERS"
- 3 HISTORISCH OVERZICHT VAN DE FUNCTIE VAN DE KAPEL(LEN) ALS ONDERDEEL VAN HET ZIEKENHUIS, BEJAARDENHUIS EN/OF VERPLEEGHUIS
- 3.1 RELIGIEUZE ZORG IN HET EERSTE ZIEKENHUIS IN WOERDEN "R.K. Ziekenhuis Sint Franciscus Stichting". De eerste kapel.
- 3.2 IN GEBRUIKNAME VAN DE NIEUWE KAPEL ALS ONDERDEEL VAN HET ZIEKENHUIS "OPE DEI"
- 3.3 MARIAKAPEL VAN "DE VOSSENSCHANS"
- 3.4 DE FUSIE VAN OPE DEI MET HET ALGEMEEN ZIEKENHUIS WOERDEN (vanaf dat moment HOFPOORTZIEKENHUIS): RELIGIEUZE ZORG VOOR ALLE GEZINDTEN IN DE KAPEL
- 3.5 TIJDELIJK ONDERKOMEN IN "DE HERBERG"
- 3.6 TERUG NAAR DE VERTROUWDE PLEK
- 3.7 DE KAPEL NU: ALS RELIGIEUZE EN CULTURELE RUIMTE
- 4 ARCHITECTUUR VAN DE KAPEL
- 5 OBJECTEN IN DE KAPEL

TEN SLOTTE

# 1 INLEIDING

In dit boekje wordt op de eerste plaats aandacht besteed aan het belang dat bewoners/vrijwilligers en andere mensen hechten aan het feit dat er een kapel is bij het zorgcentrum. Immers, zonder mensen ook geen kapel.

Daarna wordt een historisch overzicht gegeven van de kapel in de traditie van voorgaande ruimten, die als kapel dienst deden in Woerden-oost. Er zijn in de loop van bijna 100 jaar nogal wat veranderingen geweest op dit gebied.

Er is tevens aandacht besteed aan de architectuur van de kapel, die gebouwd is in de Bossche stijl, de bouwstijl die veelvuldig gebruikt is na de Tweede Wereldoorlog, de tijd van de wederopbouw (1945-1965). Het is belangrijk dat dit soort architectuur voor de historie van Woerden behouden blijft, aangezien er in de loop van de tijd veel afgebroken is.

De objecten van het interieur worden beschreven in een apart hoofdstuk, waarin verschillende beelden en attributen, geschonken door bekende Woerdenaren, aandacht verdienen.

Dat we nu weer gebruik kunnen maken van de fraai gerestaureerde kapel is te danken aan zovelen die de kapel een warm hart toedragen. Zonder al die mensen die een geldelijke bijdragen storten voor de restauratie en exploitatie was het niet mogelijk geweest de kapel te behouden en dus is een dankwoord op zijn plaats.

Ik heb in dit boekje gebruik gemaakt van verschillende bronnen, zowel van verhalen van bewoners zelf, als geschreven bronnen. Met name het boekje van Mr. A.F. van den Bosch, "St. Franciscus Stichting Woerden 1922-1972" geeft een goed inzicht in het ontstaan van ziekenzorg en religieuze zorg en de ontwikkeling daarvan in Woerden.

## **2. DE WAARDE VAN DE KAPEL, VERWOORD DOOR BEWONERS VAN CAREYN WEDDESTEYN, HOPPLEIN en VOSSENBORGH**

Tijdens het nadenken over wat ik precies in dit boekje wil schrijven komen toch vooral de bewoners, vrijwilligers en andere "kapelgangers" in beeld, die ik op zondag tijdens de wekelijkse viering ontmoet.

Zonder mensen geen kapel, dus zijn zij eigenlijk het belangrijkste onderdeel van dit boekje. Aan velen van hen is gevraagd "wat zij zo waardevol vinden aan de kapel". Sommigen wilden het wel op papier zetten, anderen vonden dat moeilijk, maar wilden het mij wel mondeling vertellen.

Wat mij treft zijn de volgende punten die er uitspringen:

- gemeenschapszin
- het altijd klaar staan van de vrijwilligers
- thuis voelen in een kleine gemeenschap
- je doet er toe, want je wordt gemist als je er niet bent
- een fijne intieme ruimte
- fijne herinneringen aan de kapel bij belangrijke momenten in het leven die gevierd worden
- Het zou mooi zijn als ook doordeweeks de kapel open is om tot rust te komen en een kaarsje op te steken

Graag wil ik u deelgenoot maken van de kleurrijke, waardevolle en soms ontroerende antwoorden. De antwoorden zijn nagenoeg letterlijk overgenomen van de teksten die mensen hebben ingeleverd.

"Mijn 95 jarige oude moeder is zeer blij dat ze met mij iedere week nog naar de Kerk kan gaan.

Voor mijn moeder is naar de Kerk gaan een heel fijn iets wat ze graag met mij deelt, ze heeft zelf jaren gezeten op het koor en vele activiteiten voor de Kerk gedaan.

Daarom zijn wij blij dat de Kapel nog voort mag bestaan.

Voor mensen die niet zelfstandig meer in de Kapel kunnen komen wordt er door de vrijwilligers zeer goed werk geleverd. Ze halen de mensen op en brengen ze keurig in de kerk, waarna de mensen fijn naar de viering kunnen luisteren.

Een kleine hechte gemeenschap zo ervaren wij dit, waar aandacht is voor iedereen. Daarom is het ook belangrijk voor deze doelgroep dat dit nog lang mag voortbestaan." Anton Vlug.

“Om tot rust te komen, na te denken en te bidden.

In de kapel voel je je altijd welkom.

Een helpende hand uitsteken naar de ouderen, wordt ook erg gewaardeerd. Mooi om te zien dat de mensen hier zich thuis voelen.”

“Wij vinden het er ook echt kerk met elkaar. Omdat de kapel kleinschalig is, voelen wij ons niet verloren en gaan er daarom graag heen. We kennen er bijna iedereen en als er iemand niet is mis je ze en informeer je waarom ze er niet zijn en of ze soms ziek zijn. Ook de vrijwilligers zijn een heel gezellige vaste groep waarin wij ons thuis voelen en als er geen koor is zingen we met ons bij elkaar geraapte groepje met veel plezier daarboven .

Voor de bewoners is het vanzelf heel waardevol, soms wel jammer dat men buitenom moet vanwege het weer, maar dat is niet anders. We hebben ook wel leuke dingen meegemaakt, b.v. de pastor hield een preek over de wonderbare broodvermenigvuldiging , toen opeens met flinke stem een bewoonster riep: " Van welke bakker was dat brood? " Om het in de woorden van Wim Sonneveld te zeggen " dat zijn toch leuke dingen voor de mensen ", want er werd flink lachend op gereageerd. Mijn man zat eens naast een demente mijnheer uit Oudewater , die nauwelijks nog kon praten maar bij een Latijnse Mis zong hij al de liederen foutloos mee.”

Fam. Zirkzee

“Als rolstoelrijders op zondagmorgen horen en zien wij wat het voor de mensen betekent dat er een kapel is. Soms hebben zij jaren niet de mogelijkheid meer gehad om naar de kerk te gaan. Het is voor hen heel fijn dat ze er weer bij betrokken zijn. Ook is het een fijne intieme ruimte om afscheid te nemen of een jubileum te vieren.”

“Als bewoner lijkt het me, dat je het gevoel kan hebben “erbij” te horen, door God en mensen gekend. Als het zou kunnen, zou het mooi zijn als je buiten de “kerktijden” ook gelegenheid zou kunnen hebben de kapel binnen te stappen. Op een stille rustige plaats zijn met iemand van “je thuis” bijvoorbeeld.”

“Toen ik in 1959 ging trouwen en op de Utrechtsestraatweg kwam wonen, maakte ik al vrij snel contact met de nonnen van het ziekenhuis en kwam zodoende met de kapel in aanraking. Ik ben er dus eigenlijk mee opgegroeid. Tijdens de bouw van de kapel kwam ik daar al met mijn vriendin. Toen nog met de nonnen op nummer 42. Mijn kinderen zijn misdienaar geweest tijdens de periode van de basisschool. Een van mijn dochters heeft er ook haar Eerste Communie gedaan. Mijn dochters Paula en Astrid zijn er getrouwd en een aantal van mijn kleinkinderen zijn er gedoopt. De avondwake van mijn man is hier gehouden. Zelf ben ik meer dan 35 jaar koster geweest van de kapel. Ook de repetitieavonden van het toen nog Hofpoortkoor werden gehouden in de

kapel. Van dat koor ben ik in 1973 lid geworden en ik zing nog steeds met veel plezier. Veel tijd werd er door mij besteed aan het versieren van de kapel met bloemen. Tijdens hoogtijdagen werd ik geholpen door de buurvrouw en de buurman. In die tijd hing er bij mij thuis een bordje: "Moe is er niet. Zit in de kapel". Daar kwamen ze dan naartoe als ze me nodig hadden. Vele gesprekken zijn in de sacristie gevoerd tijdens het schikken van de bloemen of het watergeven van de bloemstukken.

Veel fijne herinneringen heb ik in de kapel liggen. Het is mijn moment van rust en bezinning geworden. De kapel is een beetje 'mijn' kerk."

Alie Smit

"De kapel is vooral waardevol voor de bewoners van Weddesteyn. Voor ons is het zo'n vaste plek geworden. Met plezier brengen we de mensen naar de kapel met andere vrijwilligers. Dit willen we zeker niet missen. Ook voor de bewoners van het Hofplein is het een mooie plek om op zondag de viering, die altijd goed verzorgd is, bij te wonen."

Tonia de Roos

"De organist in de kapel probeert met de orgelmuziek de juiste sfeer te scheppen in de dienst.

Ook de liederen die er gezongen worden hebben een eigen zeggingskracht. Ze helpen uitdrukking te geven aan: dankbaarheid – hoop – verdriet – vertrouwen – verlangen.

Het samen zingen geeft een goed sociaal gevoel. Muziek bevordert de onderlinge saamhorigheid en brengt het leven van alledag op een ander niveau dichterbij de Allerhoogste!"

"In 1961 kwam ik in Woerden wonen. Het ziekenhuis "Ope Dei" werd mijn overbuurvrouw. Er graasde alleen een koppel koeien tussen. In 1967 werd ik door zuster Walfrida gevraagd om het koor in de kapel te komen versterken. Sindsdien ben ik wekelijks in de kapel geweest, was het niet voor de repetities dan wel voor de uitvoering. In de loop van de jaren is er héél erg veel veranderd. Vanaf de jaren zeventig ging dat héél snel. Alleen de KAPEL bleef staan. U begrijpt dus wel dat ik er nog steeds héél erg graag kom en ik ben ook heel blij dat de kapel blijft."

Cock Vianen

"Ieder ziekenhuis of verzorgingstehuis heeft wel een ruimte voor gebed. Ook wij hadden en hebben een mooie kapel tot onze beschikking. Voorheen was het een vaste plek in het verzorgingshuis. Na de nieuwbouw staat deze kapel zelfstandig en los op het terrein. Op zich niet handig en waarom zult u zich afvragen. Op zondag moeten de mensen en bewoners met slecht weer eerst naar buiten voor de kerkgang. Maar dat wordt goedge maakt door met droog en mooi weer een ritje door de nieuw aangelegde tuin en een frisse neus te halen."



"In de huisjes en op de afdelingen wonen vooral mensen op leeftijd. Zij zijn vaak nog heel trouw aan geloof en kerk. Het is voor die mensen waardevol om op zondag en feestelijke en droevige dagen in de kapel samen te kunnen komen. Het is alleen jammer dat we niet meer zoals voorheen met de mensen uit het gebouw en huisjes een kaarsje aan kunnen steken voor bepaalde gebeurtenissen op dagen in de week, wat veel voorkwam. De kapel waarin al zoveel mooie diensten zijn gevierd en geluk en droefheid werden gedeeld mag in mijn ogen niet verloren gaan. Met dank voor de mensen die zoveel werk hebben verricht, opdat wij deze mooie kapel hebben behouden"

Anneke

"Waarom ik het zo van groot belang vind dat de kapel behouden blijft? Persoonlijk heb ik er goede herinneringen aan. Dan denk ik bijvoorbeeld aan de vele eucharistievieringen waarin ik mede mocht voorgaan met o.a. Pater Jan van de Horst en Pater Wiebe van der Weijde. Onze viering t.g.v. onze 25-jarig huwelijk in 1989. Een kapel als een rustpunt waar de bewoners, indien gewenst, even tot rust kunnen komen of even een kaarsje bij Maria opsteken of zomaar even genieten van de stilte. Diepe bewondering voor de schrijver van dit boekje, voor jullie inzet om in relatief korte tijd zoveel geld in te zamelen voor de restauratie. Ik hoop dat wij nog heel lang trots op "onze kapel" mogen zijn.

Onmisbaar voor de zondagse vieringen zowel om 10.00 uur als 's middags o.l.v. ds. J. Colenbrander.

Mag de kapel nog lang onder de zegen van de Allerhoogste blijven bestaan.

Dat is de wens van

Joop Brockhoff, bewoner van het Zorgcentrum kamer 4418."

"Wederkerigheid

De vraag of ik op papier wilde zetten wat ik beleef aan de Franciscuskapel leek me geen al te moeilijke vraag, maar het antwoord is toch niet zo makkelijk in woorden te vangen.

Een kleine anderhalf jaar geleden zette ik voor het eerst voet in de kapel. Er was vraag naar meer rolstoelbegeleiders naar de kerkdienst op de zondagochtend vanwege sloop van het "oude gebouw". Zo kwam het dat ik ook de vieringen ging meemaken.

Ik voelde me er direct wonderwel thuis.

De kapel zelf is een fijne, intieme ruimte om in te kerken, maar wat vooral indruk op mij maakte was de geloofsgemeenschap die er samen kerkt.

Ik had me voorgesteld dat die gemeenschap bestond uit “zieken” en “gezonden” en dat de ene groep de andere “helpt”. Intussen weet ik beter.

De volstrekte wederkerigheid tussen alle kerkgangers; de bewoners van Weddesteyn, de bewoners van het Hofplein en de mensen van buiten die in de kapel kerken of als vrijwilliger betrokken zijn vind ik waardevol.

Er is een vanzelfsprekende verbondenheid en verwevenheid met elkaar.

Het bijzondere is dat dit lijkt voort te komen uit het gegeven dat lief en leed in elk van onze levens langskomen. En dat alle kapelgangers in elk geval één ding met elkaar gemeen hebben: dat ze niet alleen het lief met elkaar delen maar dat ze ook het leed met elkaar durven delen. Men ondersteunt elkaar vanuit eigen levenservaring, ieder naar eigen vermogen en op eigen manier.

Deze ongedwongen aandacht en zorgzaamheid voor elkaar maken de zondagse vieringen voor mij zo speciaal.

Zelf ziek geworden in het afgelopen jaar merk ik dat het naast elkaar bestaat of, beter gezegd, zelfs dwars door elkaar heen loopt: een steentje bij mogen dragen als vrijwilliger en het mogen ervaren van betrokkenheid en steun van mijn mede-kerkgangers.

Dat ik binnen deze geloofsgemeenschap van de Franciscuskapel de liturgie mee mag vieren beschouw ik dan ook als een voorrecht.”

Marja Leferink

“Mijn herinnering als “kapelganger”.

De herinneringen aan de kapel zijn voor mij, dat ik 33 jaar lid was van Jubilate Deo, afdeling Hofpoortkoor! Waar we op maandagavond de repetities hadden in de kapel! En op zondag de H. Mis zongen. Ook de Rouw en Trouw Missen zongen wij! Een mooie tijd geweest ! Daarom was ik erg betrokken bij het behoud van de kapel!”

Dora Uijtewaal.



### **3. HISTORISCH OVERZICHT VAN DE FUNCTIE VAN DE KAPEL(LEN) ALS ONDERDEEL VAN HET ZIEKENHUIS, BEJAARDENHUIS EN/OF VERPLEEGHUIS.**

In dit hoofdstuk worden de ontwikkelingen geschetst van het ontstaan van religieuze zorg in het eerste ziekenhuis van Woerden in 1923 tot en met de religieuze zorg in Weddesteyn/Hofplein van vandaag.

#### **3.1 RELIGIEUZE ZORG IN HET EERSTE ZIEKENHUIS IN WOERDEN “R.K. Ziekenhuis Sint Franciscus Stichting”. De eerste kapel.**

Voor een religieuze plek, verbonden aan een ziekenhuis en/of bejaarden/verzorgingshuis in Woerden moeten we terug naar het jaar 1923. Tot die tijd is er in het geheel geen ziekenhuis. Als men aangewezen is op een ziekenhuis moet men naar Utrecht. In 1922 worden er plannen ontwikkeld voor een “neutraal” ziekenhuis en wordt de Stichting “Het Ziekenhuis Woerden” opgericht, waarin zowel protestantse als katholieke bestuursleden zitten. Dat op zich is al een unicum voor die tijd. *“Maar voor het zover is, delen de drie katholieke bestuursleden, de heren Munninghoff, de Mol en Ruijs, mee uit het bestuur te treden, omdat intussen besloten is tot oprichting van een rooms-katholiek ziekenhuis, de St.Franciscusstichting”*

Het is de tijd van de verzuiling, waarin de samenleving is verdeeld in groepen op levensbeschouwelijke basis. Elke denominatie heeft zijn eigen scholen, verenigingen, kranten enz. Alhoewel men eerst van goede wil is een neutraal ziekenhuis te stichten, blijkt het verlangen naar een eigen katholiek ziekenhuis toch groter. Dit kwam niet geheel onverwachts. Eerder in 1914 had pastoor Looijaard met de plaatselijke Sint-Vincentiusvereniging al een katholiek verpleeghuis willen stichten.

Op 15 oktober 1922 vinden de eerste besprekingen plaats voor een R.K. Ziekenhuis, op initiatief van Pastoor Megens. Zijn voorganger, pastoor Looijaard, had al contact gezocht met de Congregatie van de Kleine Zusters van de Heilige Joseph in Heerlen, die gespecialiseerd waren in ziekenverpleging. De zusters waren bereid tegen een kleine vergoeding “personeel” te leveren. Pastoor Megens had intussen de villa Metzstein met bijbehorende gronden, gelegen aan de Utrechtsestraatweg gekocht (maar nog niet betaald). Deze villa was

eigendom van de Heer Munninghoff. Men wilde een plek creëren voor het verzorgen van zieken en bejaarden binnen de eigen katholieke zuil, zodat de patiënt in eigen vertrouwde sfeer ook geestelijke bijstand krijgt. Het bedrag dat men denkt nodig te hebben voor aankoop van het gebouw, verbouwing en inrichting wordt geraamd op f35.000.

Op 21 november 1922 wordt de stichtingsakte getekend. Vanaf dat moment bestaat de stichting "R.K. Ziekenhuis Sint Franciscus Stichting".

Op 26 januari 1923 wordt de noodzakelijke verbouwing van de villa besproken. Hierin is de aanbouw van een linker voorkamer met bestemming kapel voorzien met 15 zitplaatsen. Voor de kapel is een altaar en een communiebank nodig. Deze worden tweedehands aangekocht in Den Bosch.

Van het ziekenhuis van de zusters in Heerlen zijn diverse nog goed bruikbare voorwerpen tweedehands aangekocht: acht patiëntenbedden, waarvan één rekbed, drie rustbedden, verpleegartikelen en voor de kapel een kazuifel. Op 1 juni is de eerste vergadering, waarop Moeder-overste Willibalda aanwezig is en Dokter Verhagen, die steeds in voorkomende gevallen de zusters met raad en daad bijstaat. Twee dokters komen, indien nodig vanuit Utrecht naar Woerden om operaties te verrichten.



Er is één ziekenhuisbed beschikbaar voor de Paters Franciscanen als vergoeding voor het dagelijks lezen van de H. Mis in de kapel.

Op 9 juli 1923 heeft de officiële opening plaats. *"Toen het ziekenhuis startte werd de pers meegedeeld dat de instelling weliswaar rooms-katholiek was, maar dat alle patiënten werden geholpen"*. Een mooie gedachte, maar ook ingegeven door economische motieven.

Hoe meer patiënten, hoe meer

geld er in het laatje komt.

Vanaf dit moment begint het normale leven van een ziekenhuis, met alles wat daarbij komt kijken.

Op 11 juli 1930 worden er nieuwe plannen beraamd voor de herinrichting en aanbouw van het ziekenhuis. De refter van de zusters is te klein, de operatiekamer te bekrompen. Er komt een nieuwe operatiekamer aan de noordoostzijde. De tot dan toe gebruikte kapel wordt ingericht tot refter en aan de noordkant komt nu een nieuwe kapel. Ook dan zijn er geldzorgen en is men afhankelijk van gulle gevers. Zo laat Mevr. Kromwijk-Verhoef na haar overlijden, uit dankbaarheid voor de goede verpleging een bedrag van *fl*18664,44 na aan het ziekenhuis. De stichting is weer uit de geldzorgen en men kan weer denken aan nieuwe investeringen. Al sinds het begin wil het bestuur van het R.K. Ziekenhuis St. Franciscus Stichting grond in de omgeving van de villa kopen. Deze grond behoort toe aan de heer van Eijk, maar die wil zijn grond niet verkopen, omdat de katholieken destijds zijn weggelopen bij het overleg om een neutraal ziekenhuis te stichten. Uiteindelijk wordt dit stuk grond op 26 mei 1939 verkregen via de erven Bos. Op 1 september 1939 heeft men ook het aan de oostkant gelegen huis van de heer Plomp met de bijbehorende grond gekocht. Dit huis wordt door een gang en wat andere aanpassingen met het ziekenhuis verbonden.



R. K. Ziekenhuis, Woerden



## Het eerste R.K. Bejaardenhuis "het P.J. Savelberghuis"

Op 21 april 1941 wordt besloten een nieuwe stichting in het leven te roepen, een dochterstichting die genoemd zal worden naar de stichter van de congregatie van de zusters Mgr. Petrus Joseph Savelberg, met als doel de verzorging van bejaarden. De heer Lunenburg, regent in het bestuur van de St. Franciscus Stichting, koopt daarvoor het huis van Bastmeijer met boomgaard en tuin, omdat de vroegere eigenaar de heer van Eijk uit antipathie tegen het ziekenhuis omdat het R.K. was, had bepaald dat de volgende eigenaar aan de erven van Eijk *f*2000 gulden schuldig zou zijn als men het pand aan de St. Franciscus Stichting zou verkopen. Het bestuur vindt dit bedrag te hoog. Vandaar deze oplossing.

Om de nieuwe stichting op te richten is er toestemming nodig van de Duitsers, die vooral uit zijn op geld. De Stichting wil niet meewerken aan het verrijken van de Duitsers. Het gevolg is dat men geen toestemming krijgt voor een nieuw op te richten stichting.

Er wordt een constructie bedacht, zodanig dat het R.K. Kerkbestuur zal optreden als exploitant van het huis en het regentencollege van de Sint Franciscusstichting wordt benoemd tot Commissie van Beheer. Deze Commissie huurt het huis van Bastmeijer met alles wat daarbij hoort van de heer Lunenburg. Men laat het huis verbouwen en inrichten voor de verzorging van bejaarden. Begin 1942 is het huis klaar en bezet door zes mannen en zes vrouwen. Op dat moment worden er ook nog bejaarden in het ziekenhuis verzorgd.

Het Savelberghuis heeft niet lang bestaan, want al in juni 1945 wordt gesproken over een nieuw ziekenhuis, vanwege ruimtegebrek. In 1946



gaat de Stichting Savelberghuis weer over in de St. Franciscus Stichting. Uiteindelijk moet het Savelberghuis wijken voor de bouw van het nieuwe ziekenhuis "Ope Dei", "Met Gods Hulp", dat op 24 februari 1954 wordt geopend. Het oude ziekenhuis wordt dan ingericht voor de verzorging van bejaarden.

### 3.2 IN GEBRUIKNAME VAN DE NIEUWE KAPEL ALS ONDERDEEL VAN HET ZIEKENHUIS "OPE DEI"

Het gaat het ziekenhuis voorspoedig door het toenemend aantal patiënten. "Uitbreiding" komt al gauw weer aan de orde.

Ook wordt dan gesproken over de bouw van een kapel, omdat de oude kapel die nog steeds in gebruik is, veel te klein is geworden.

Eind 1956 en begin 1957 beginnen de besprekingen met de architect Van Halteren, die het ontwerp voor Ope Dei heeft gemaakt.

Op 1 maart 1958 wordt goedkeuring gekregen van B & W voor de bouw van de kapel.

De bouw wordt gegund aan de Fa. C.J. van Staveren aan de Leidsestraatweg te Woerden (die ook Ope Dei heeft gebouwd).



Op 1 juli 1958 viert het R.K. Ziekenhuis Ope Dei haar 35-jarig bestaan. In een artikel in de Woerdense Courant wordt gesproken over een sober lustrum. Het jubileum zal staan in het teken van de nieuwbouw van de kapel.

*"De kleine en dus benauwde ruimte welke nu voor Kapel wordt gebruikt is begrijpelijkerwijze totaal ongeschikt voor haar hoge bestemming. 35 jaar lang hebben de zusters zich er mede beholpen"*

Men wil een jubileuminzameling houden voor de inrichting van de nieuw te bouwen kapel (ook toen al...). Men hoopt met de actie *fl* 20.000 binnen te halen. Er wordt een grote loterij opgezet, getuige de uitslag van de winnende nummers in de Woerdense Courant van 4 juli 1958.



Op 27 mei 1959 wordt de (huidige) kapel in gebruik genomen. De daarop volgende morgen - het is Sacramentsdag - wordt de kapel plechtig ingewijd door pastoor Groen, geassisteerd door de rector Gianotten en kapelaan pater Janssen. Als rector wordt vaak een geestelijke uit de parochie benoemd die de functie uitoefent naast zijn parochiewerk of er wordt een Franciscan uit het klooster aan de Wilhelminaweg benoemd. Zo zijn o.a. Pater Van der Linden, Pater Eugenius Copray, Pater De Vries, Pater Gronheid, die tevens godsdienstles gaf op de R.K. U.L.O. school en Pater Van Egmond en

Pater Herrewijn rector geweest van het ziekenhuis, soms in combinatie met rector van de Vossenschans en verpleeghuis Weddesteyn.

*Volgens de Woerdense Courant van mei 1959 "is er een fraaie kerk verzezen, mooier dan de zusters wellicht ooit hebben kunnen denken. Maar niet alleen de zusters, ook de patiënten van Ope Dei en de bejaarden uit de Sint-Franciscus Stichting zullen voortaan in de onmiddellijke omgeving ter kerke kunnen gaan".*



Dat de kapel in de loop der jaren enige veranderingen ondergaat is ook op deze foto te zien. Het altaarstuk is hier verdwenen evenals de communiebanken. Daarvoor in de plaats komt een altaartafel en de voorganger richt zich nu tot het volk.



In de loop der tijd heeft het bestuur van de St. Franciscus Stichting vele omliggende gronden aangekocht voor het verwezenlijken van uitbreiding van Ope Dei.

Reeds in 1961 wordt een vleugel bijgebouwd aan het in 1954 gebouwde Ope Dei (de eerste fase). In april 1961 wordt een nieuwe vleugel van het ziekenhuis geopend en men is al bezig met nog grootsere plannen voor aan- en bijbouw van het ziekenhuis. Het oude Ope Dei zal als de nieuwbouw klaar is worden ingericht voor chronisch zieken en krijgt de naam "Beatrixpaviljoen" (genoemd naar de gelijknamige stichting, die hiervoor reeds in 1960 in het leven is geroepen).

Zover is het nooit gekomen. Het Beatrixpaviljoen is eerst een aantal jaren verhuurd aan het ziekenhuis, daarna wordt het kraamcentrum en later rusthuis voor ouderen.

De kerkelijke wijding van het voltooide ziekenhuis Ope Dei door de bisschop van Rotterdam, Mgr. Jansen, geschiedt op 28 maart 1968. Voorafgaande aan de wijding is er een plechtige eucharistieviering in de kapel. Er werken dan nog twintig religieuze verpleegsters. Moeder Overste is op dat moment zuster Odilia. Op 3 april 1968, heeft de officiële opening plaats door het dan 11-jarige meisje Alie Voorbij.

### 3.3 MARIAKAPEL VAN "DE VOSSENSCHANS"

In 1962 wordt de stichting "Huize de Vossenschans" opgericht. De naam is verbonden met een historische gebeurtenis in Woerden, namelijk "Het beleg van Woerden" in 1575-1576 door de Spanjaarden die schansen hadden opgeworpen in de polder Snelle. Deze schans heette "de Vossenschans". De stichting gaat een nieuw bejaardencentrum realiseren ter vervanging van het rusthuis voor ouderen, dat in het voormalig hoofdgebouw van de St. Franciscus Stichting was ondergebracht. Hieraan is ook de Mariakapel verbonden. Bij de inwijding van de Mariakapel op 21 augustus 1969 wordt met nadruk gewezen op het feit dat de kapel toegankelijk is voor zowel de bewoners als parochianen van buiten en tevens voor alle andere gezindten. Er vinden dan ook protestantse diensten plaats, die ook toegankelijk zijn voor de bewoners van het Staatsliedenkwartier en anderen.

Het bestuur van de R.K. Parochie Bonaventura betaalt huur voor het gebruik van de kapel. Voor de protestantse diensten geldt hetzelfde.

Bejaardencentrum de Vossenschans wordt officieel op 29-1-1970 in gebruik genomen met als rector Pater Dirks. Zijn opvolger wordt op 1-2-1975 pater Chr. Kokx. Per 1-8-1980 wordt Pater Herrewijn benoemd tot rector. Na reeds één jaar wordt hij op 26-4-1981 opgevolgd door Pater Maarschalkerweerd. Hij wordt benoemd als rector van zowel de Vossenschans als Weddesteyn. Zijn gevleugelde uitspraak "Geef elkaar de ruimte, maar geef niet op elkaar af" kan ons ook nu nog te denken geven. Na zijn overlijden in april 1984 wordt op 1-10-1984 Pater van de Weide benoemd als rector.



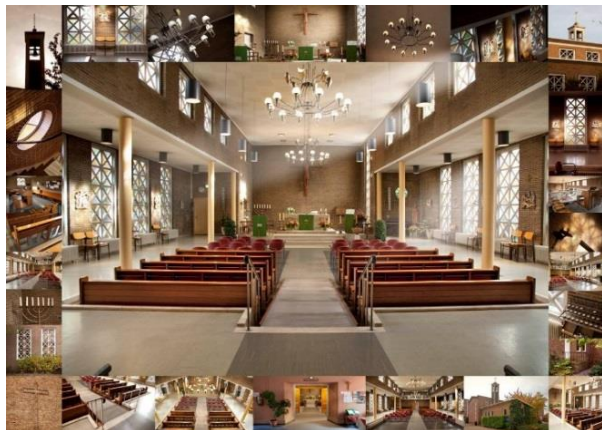
Het bejaardencentrum heeft ongeveer 30 jaar bestaan. In het jaar 2000 moet de hele Vossenschans met kapel plaats maken voor nieuwbouw van de Vossenborgh en Hofplein. Hiermee verdwijnt dus een religieuze plek in Woerden.

### 3.4 DE FUSIE VAN OPE DEI MET HET ALGEMEEN ZIEKENHUIS WOERDEN (vanaf dat moment HOFPOORT ZIEKENHUIS): RELIGIEUZE ZORG VOOR ALLE GEZINDTEN IN DE KAPEL.

Al in 1967 vinden de eerste besprekingen plaats tussen het bestuur van het R.K. Ope Dei en het Algemeen Ziekenhuis. Er moet heel wat water door de Rijn voor het zover is, dat er sprake kan zijn van een fusie.

De ontzuiling heeft reeds aangevangen, maar als het er op aan komt hecht men toch aan de eigen denominatie. Zowel de huisartsen vereniging als de specialistenvereniging dringen echter steeds meer aan op fusie. Kennis en kunde kunnen efficiënter worden gedeeld. Uiteindelijk wordt de fusie werkelijkheid op 1 april 1970. De afdelingen chirurgie, interne en kindergeneeskunde worden aan de Utrechtsestraatweg geconcentreerd, de afdeling psychiatrie aan de Meeuwenlaan. Het fusieziekenhuis krijgt een voor Woerden historische naam "Hofpoort Ziekenhuis". De Utrechtse of Hofpoort was één van de vier stadspoorten in Woerden. De Hofpoort was gelegen op de hoek Plantsoen-Voorstraat en is in 1874 gesloopt.

De Stichting Het Beatrixpaviljoen gaat in 1970 samen met de Stichting voor Verpleging van Chronisch Zieken, die het verzorgingshuis Rhijnstede aan de Meeuwenlaan sinds mei 1966 exploiteerde. De nieuwe Stichting krijgt de naam Stichting "Het Weddesteyn Paviljoen". Wederom een historische naam. Weddesteyn was een bastion, een verdedigingstoren in de oude stadswal ter hoogte van de huidige Hugo Janszstraat, Kruittorenweg en Gedempte Binnengracht. In 1980 verandert de naam in "Stichting Verpleeghuis Weddesteyn".



#### **Wat betekent de fusie voor de kapel?**

De fusie betekent dat er naast de katholieke vieringen, ook protestantse kerkdiensten worden gehouden. Hervormde en de gereformeerde predikanten zullen voorgaan.

In het Hofpoort Ziekenhuis gaat de uitbreiding van de dienstverlening voort zodat er meer behoefte is aan ruimte. Men kiest voor de bouw van één ziekenhuis aan de Polanerbaan, welke in 1980 wordt afgerond. Volgens de Woerdense Courant van 24 januari 1980 heeft de verhuizing van het Hofpoortziekenhuis naar de Middellandpolder ook gevolgen voor de kerkdiensten die tot nu toe in de kapel van het ziekenhuis aan de Utrechtsestraatweg worden gehouden. De diensten komen na 10 februari 1980 voor zowel de katholieken als de protestanten te vervallen.

Waarschijnlijk wordt de kapel in deze fase alleen gebruikt door de religieuzen.

Dan breken er weer andere tijden aan.

Het oude Ope Dei (Hofpoort) wordt uiteindelijk geschikt gemaakt voor het Weddesteyn Paviljoen, dat op dat moment nog steeds gehuisvest is in houten barakken aan de Meeuwenlaan. De verhuizing van de chronische zieken vindt plaats op 29-10-1980. Uit een interview met Gerda van der Heijden, bewoonster van verpleeghuis Weddesteyn, in de Woerdense Courant van 20 november 1980, blijkt dat men graag weer kerkdiensten wil gaan houden in de kapel van Weddesteyn, maar er is geen orgel. Men probeert op allerlei manieren fondsen te verwerven voor de aanschaf van een orgel.

Vanaf eind november 1980 worden er in de kapel van Weddesteyn weer protestantse diensten gehouden. De katholieken zijn reeds een paar maanden eerder begonnen met vieringen op zaterdag en zondag.

Ds. R.B. Nijendijk-Crossen wordt per 1-11-1981 benoemd voor de geestelijke verzorging in het Hofpoortziekenhuis en Weddesteyn. Op 1-10-1983 wordt zij opgevolgd door Ds. R.W. Scholten en vanaf 1-1-1997 is Ds. J. Colenbrander de geestelijk verzorger voor de protestantse bewoners. Per 1 september 1992 wordt voor de katholieke bewoners pastoraal werker B. van Kooten als geestelijk verzorger aangesteld.

In de loop van de tijd worden ook oecumenische vieringen gehouden op ziekenzondag en op de belangrijkste christelijke feestdagen: Kerstmis en Pasen.

Inmiddels is het gebruikelijk geworden dat er twee keer per jaar een gezamenlijke herdenkingsdienst wordt gehouden voor bewoners die het afgelopen halfjaar zijn overleden. Op deze manier worden zij herdacht in het bijzijn van nabestaanden.

Voor de katholieke bewoners wordt er één keer per jaar de viering van de ziekenzalving gehouden, die in het teken staat van "een sacrament van bemoediging" om het laatste stukje van het leven te leven.

De kapel is bovendien een plek voor afscheid nemen en uitvaartdiensten. Veel bewoners geven de wens te kennen het afscheid te laten plaatsvinden op de plaats waar zij hun laatste woonplek hebben gehad.

### **3.5 TIJDELIJK ONDERKOMEN IN "DE HERBERG"**

Terwijl reeds in 2010 de bouw start van de paviljoens voor psychogeriatrische patiënten als onderdeel van het nieuwe Zorgcentrum, wordt er vanuit de directie Careyn meegedeeld dat de kapel in de tweede fase van de bouw vooralsnog behouden zal blijven, maar voorlopig zal dienen als restaurant voor het zorgcentrum. Voordat de kapel als restaurant kan dienen, wordt het gebouw aan de binnenkant grondig veranderd. Het gebouw wordt eerst asbestvrij gemaakt. Daar waar er oorspronkelijk de vloer van de middenbeuk ca. 80 cm. lager lag dan de vloer van de zijbeuken, is er nu één vloerniveau.

De kerkbanken verdwijnen, evenals het marmeren altaar en trap treden en het koperen hekwerk. Het verdere interieur wordt zorgvuldig ingepakt en opgeslagen totdat.....het hopelijk weer gebruikt gaat worden.



De banken worden niet vernietigd. Leerlingen van het Minkema College hebben in hun stageproject, onder de bezielende leiding van Jan Pieterse, de bouwkundig toezichthouder van de kapel en Dick van Rooij de banken uit de kapel een nieuwe bestemming gegeven. Zij hebben de kerkbanken "vertimmerd" tot een altaartafel met podium, een standaard voor de Bijbel, de lezer en de credenstafel, voor als de kapel weer dienst gaat doen waarvoor ze bestemd is.

Op deze manier kunnen twee doelen gerealiseerd worden: een stageplek voor jongeren en hergebruik van de banken als liturgisch meubilair.





Voor de viering op zondagochtend en de dienst op zondagmiddag moet vanaf januari 2012 uitgeweken worden naar het souterrain, het voormalige magazijn in de kelder van het oude gebouw van Weddesteyn, waarmee de kapel verbonden is. Voor

de zondag wordt deze ruimte provisorisch omgevormd tot een plek om op zondag de viering/dienst te kunnen houden. Dankzij de vele vrijwilligers die de bewoners van de paviljoens op zondag via de Mauritssingel en Utrechtsestraatweg ophalen, kunnen zij gedurende deze periode, de vieringen blijven bijwonen.



Het is een spannende tijd, omdat er medio 2013 wordt medegedeeld dat de kapel toch met sloop bedreigd wordt. Er is in de nieuwbouw geen sprake van een vervangende religieuze ruimte. De kapel kan eventueel behouden worden door een bedrag van € 160.000 bijeen te brengen voor de restauratie van de kapel en een bedrag voor 20 jaar exploitatiekosten.

Door het initiatief en de inzet van een aantal mensen die december 2013 het bestuur "Stichting Kapel Weddesteyn" in het leven roepen, wordt de uitdaging aangenomen om het beoogde bedrag binnen te halen en de kapel voor sloop te behoeden. Dit boekje zou niet geschreven zijn als dit niet gelukt was.

### 3.6 TERUG NAAR DE VERTROUWDE PLEK.

Na tweeënhalf jaar, medio juli 2014, kan de kapel weer in gebruik worden genomen voor de zondagse viering/dienst. Er kan weer een kaarsje opgestoken worden bij Maria.

De kapel is dan inmiddels los komen te staan van het hoofdgebouw. Dat hier gerestaureerd moet worden behoeft geen betoog.



Alle bewoners en andere bezoekers zijn heel erg blij dat er weer op de vertrouwde plek bijeengekomen kan worden, ook al ziet de buitenkant er niet uit. Vanaf dit moment heeft de kapel haar oorspronkelijke functie weer teruggekregen.



De noodklok wordt geluid en door middel van vele acties, waaronder de "stenenactie", en bijdragen van grote en kleine sponsors wordt een groot bedrag ingezameld om de restauratie van de buitenkant en de verbouwing van de sacristie ter hand te nemen. Nog steeds zijn er mensen bezig met het inzamelen van geld voor de exploitatie, zodat de kapel tot in lengte van dagen behouden kan blijven.



Het vergt heel veel geduld en overleg voor alle juridische aspecten zijn afgewikkeld en de restauratie een aanvang kan nemen. Maar het geduld wordt uiteindelijk beloond.  
Op 15 september 2015 gaat de restauratie van start.....



### 3.7 DE KAPEL NU: ALS RELIGIEUZE EN CULTURELE RUIMTE

De kapel is behouden gebleven en heeft haar voornaamste functie als religieuze ruimte behouden of zoals Huub Oosterhuis het in zijn liedtekst: "Ik zal niet rusten" verwoordt: "een plek waar Hij wonen kan"

*"Ik zal in mijn huis niet wonen  
ik zal op mijn bed niet slapen  
ik zal mijn ogen niet dicht doen  
Ik zal niet rusten, geen ogenblik,  
voordat ik heb gevonden:  
een plek waar Hij wonen kan,  
een plaats om te rusten voor Hem  
die God is, de enige ware."*

*Ik zal in mijn huis niet wonen  
ik zal mijn ogen niet dichtdoen  
ik zal niet rusten, geen ogenblik,  
ik mag versmachten van dorst,  
tot ik gevonden heb:  
een plek waar de doden leven,  
een plaats waar recht wordt gedaan  
aan de verworpenen der aarde."*

Dit lied is geïnspireerd op psalm 132. Koning David geeft hier zijn voornaamste doel aan: een tempel bouwen in Jeruzalem, een nieuw huis van God bij de mensen, - "een plek waar Hij wonen kan" zingt hij-, maar hij verlangt tegelijkertijd naar een "plek waar de doden leven", een samenleving waarin ook de doden worden herdacht. Naar een samenleving waarin recht wordt gedaan aan "de verworpenen der aarde".

Duizend jaar na koning David zal Jezus dit verlangen opnieuw uitspreken: het verlangen naar een Koninkrijk van God: een samenleving waarin God belééfd wordt – en niet alleen beleden -, en waarin de méns telt, ook de kleinste mens.

Elke zondag is er 's morgens om 10.00 uur een katholieke viering en 's middags om 14.00 uur een protestantse dienst. Doordeweeks vindt er samen zang plaats voor de protestantse bewoners en het rozenkransgebed voor de katholieke bewoners.

Het Dovenpastoraat maakt ook gebruik van de kapel.

Er is ruimte voor huwelijksvieringen, jubilea, ruimte om afscheid te nemen van dierbaren in een avondwake en/of uitvaartdienst.

De sacristie is zodanig verbouwd dat de ruimte in drieën is gedeeld. Er is een kleine sacristie overgebleven en er zijn twee rouwkamers ingericht voor overledenen, waar nabestaanden in alle rust afscheid kunnen nemen.

Maar zoals de veranderingen in kerk en samenleving laten zien, kan een kerkgebouw/kapel niet bestaan van alleen religieuze momenten.

Naast deze plek van ontmoeting met God, is de kapel ook een ruimte waar muziekkuitvoeringen gegeven worden of een lezing of studieavond kan worden gehouden, waar mensen kunnen samenkomen voor meditatie, creatief bezig zijn, vergadering, wijkevenementen, in elk geval een plek van ontmoeting.

## 4. ARCHITECTUUR

De kapel is gebouwd naar een ontwerp van architect J.J.M. van Halteren uit Den Bosch (Amsterdam, 14-4-1893 - overleden Den Bosch 16-3-1973). Hij ontwierp rooms-katholieke kerken, kloosters, ziekenhuizen en inrichtingen voor opvoeding en onderwijs.

Voor de kapel zocht van Halteren aansluiting bij de stijkenmerken van de Bossche School. Deze stroming kwam voort uit de Delftse School. De Bossche School was een traditionalistische stroming in de Nederlandse architectuur, die sterk gebaseerd was op getalsmatige verhoudingen. De naam van de stroming is ontleend aan de cursussen over architectuur die in de tijd van de wederopbouw (1945-1965) in 's-Hertogenbosch werden gegeven onder leiding van de priester Dom Hans van der Laan. De opleiding was bedoeld om architecten te begeleiden bij de kerkelijke wederopbouw.

De kapel is destijds gebouwd door aannemer H.J. van Staveren uit Woerden. Het gebouw is 25 meter lang en 13 meter breed. De hoogte is vanaf het maaiveld 8½ meter. Aan de oostzijde heeft de kapel een toren met luidklok, de toren is ca. 12 meter hoog. De kapel is in basilicavorm wat zich vooral in het interieur manifesteert. De daken van de zijbeuken hellen af naar de middenbeuk. De gelige baksteen, het betonnen lijstwerk en de betonnen raamtraceringen zorgen aan de buitenzijde voor een moderne aanblik. In de oostgevel is via uitkragend metselwerk een kruisteken aangebracht.



De middenbeuk heeft aan weerszijden vijf lichtvensters, in de zijbeuken staan op dezelfde afstand ook vijf lichtvensters. Aan het begin en het einde van de lange gevels zijn nog vier lichtvensters geplaatst. Door het grote aantal vensters is het interieur verrassend licht. De relatief grote vensters zijn van getint glas (Danziger glas met een grove structuur en

luchtballen) gevat in betonnen traceerwerk.

Aan de oostkant is het priesterkoor met altaar. Aan de westzijde is er een gaanderij voor het zangkoor en orgel. De aangebouwde sacristie wordt gebruikt als dienstruimte voor de voorgangers van de diensten en een deel wordt gebruikt als mortuarium (dit laatste was in de

oorspronkelijke bouw niet aanwezig). De kapel had in de begintijd ook een biechtstoel, maar deze is in de loop der jaren verdwenen.



In de oorspronkelijke kapel, voordat ze werd omgebouwd tot restaurant, lag de vloer van de middenbeuk ca. 80 cm. lager dan de vloer van de zijbeuken. In de zijbeuken konden bedden en rolstoelen met patiënten staan.

In de lager liggende middenbeuk waren twee rijen kerkbanken met in totaal ruim 100 zitplaatsen.



De kapel is nu gelijkvloers geworden. De banken zijn verwijderd en er is genoeg ruimte voor rolstoelen. Als het nodig is kunnen er nu 140 plaatsen gecreëerd worden. Bovendien is de ruimte multifunctioneel geworden. Er kunnen ook andere activiteiten, in het verlengde van de religieuze functie, georganiseerd worden.

## 5. OBJECTEN IN DE KAPEL

Het interieur is in de loop der tijd aangepast aan de veranderingen zowel binnen de katholieke kerk als in de samenleving. Zo is de biechtstoel verdwenen evenals de communiebanken. Recent zijn de banken vervangen door stoelen.

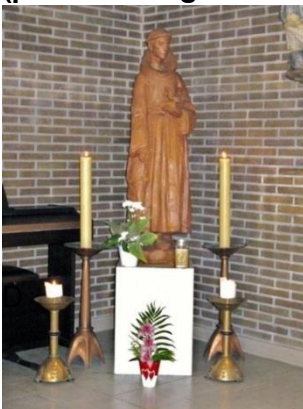
Wat gebleven is, sinds de bouw van de kapel in 1959, zijn de beelden van de bekende **beeldhouwer Albert Termote**, (Lichtervelde, 30-3-1917 – Voorburg, 13-4-1978). Hij kreeg de opdracht voor een kruis met corpus, een Mariabeeld en een St. Antoniusbeeld.

Termote is vooral bekend door zijn levensgrote bronzen ruitersstandbeelden. Hij maakt o.a. het ruitersstandbeeld van Willibrordus (1939-1942) op het Janskerkhof in Utrecht, maar hij maakte ook penningen, herdenkingsmonumenten en portretbustes. Het grootste deel van zijn werk omvat religieuze en kerkelijke beelden.

### Het kruis met corpus



### St. Antonius van Padua (patroonheilige van de Franciscanen)



### Mariabeeld (Mater dolorosa)



De ornamenten voor de kapel, o.a. de kandelaars, tabernakel, godslamp en kroonlamp werden ontworpen door de Bossche edelsmid **Guillaume Henrie Hubert Cordang**.



*Altaarkroon*



*Tabernakel*



*Godslamp*



*Doopvont met Paaskaars*



*Wierookvat*



*Wijwaters vaatje*



*Kandelaars*



*De zevenarmige kandelaar komt van oorsprong uit de Mariakapel van de Vossenschans. Deze is vervaardigd door de Woerdense edelsmid **Jan Kriege** (1884-1944) en door zijn vrouw bij de inwijding van deze kapel geschonken.*

**De kruiswegstaties** zijn gemaakt door **Franciscus, Joseph, Maria Henricus Balendong**, geboren te Roermond 16-9-1911. Hij is beeldhouwer, glazenier, kunstnijveraar, schilder en tekenaar. Hij is opgeleid in het atelier van de beroemde F. Nicolas en Zn. In 1932 begon hij een eigen atelier in Haarlem.



*Jezus wordt ter dood veroordeeld*



*Jezus neemt zijn kruis op zijn schouder*



*Jezus valt voor de eerste keer onder het kruis*



*Jezus ontmoet zijn bedroefde moeder*





*Jezus wordt geholpen door Simon Van Cyrene*



*Jezus aangezicht wordt door Veronica afgedroogd*



*Jezus valt voor de tweede keer onder het kruis*



*Jezus troost de wenende vrouwen*



*Jezus valt voor de derde keer onder het kruis*



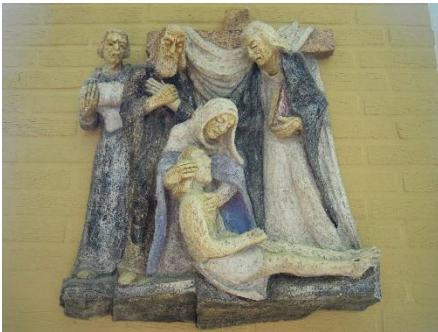
*Jezus wordt van zijn kleren beroofd en met gal gelaafd*



*Jezus wordt aan het kruis geslagen*



*Jezus sterft aan het kruis*



*Jezus wordt in de schoot van zijn Moeder gelegd*



*Jezus wordt in het graf gelegd*

**Buiten staat de ark van Noë.** Het werk toont Noë/Noach met zijn drie zonen op de ark, uit de patrijspoorten kijken verschillende dieren. Het geheel als teken van hoop op herstel. Bij de opening van het nieuwe Ope Dei (later Weddesteyn), is het geplaatst aan de vijver tegenover de hoofdingang. Nu is het bij de kapel geplaatst.



Het werk is van beeldhouwer **Adrianus Johannes Petrus Franciscus (Arie) Teeuwisse** (Amsterdam, 9-5-1919 – Uffelte, 21-8-1993). Hij was een Nederlandse beeldhouwer en illustrator/striptekenaar. Hij volgde van 1936 tot 1940 een opleiding aan het Instituut voor Kunstnijverheidsonderwijs in Amsterdam, waar hij les kreeg van Jaap Kaas. Vervolgens startte hij een opleiding aan de Rijksacademie van Beeldende Kunsten, eveneens in Amsterdam. Deze opleiding moest hij afbreken in 1943, waarna hij onderdook boven de berenverblijven in Artis. Zijn verbinding met Artis via het onderduikadres, blijkt duidelijk uit het aantal beeldhouwwerken dat hij daar heeft achtergelaten. (o.a. ook een ark van Noach) In 1945 kon hij zijn opleiding voortzetten en in 1947 studeerde hij af. Teeuwisse was vooral bekend om zijn dierenbeelden en mensfiguren.

## TEN SLOTTE

Dit boekje pretendeert geen wetenschappelijk werk te zijn, maar wil een toegankelijk verhaal zijn voor mensen die nieuwsgierig zijn naar de historie, de inrichting, de architectuur van de kapel of die zich op een of andere wijze betrokken voelen bij deze ruimte.

Er zijn heel veel mensen die hun steentje hebben bijgedragen aan wat eerst een onmogelijke opgave leek. Met vereende krachten is een droom werkelijkheid geworden.

Ik moet daarbij denken aan de tekst van Bram Vermeulen "De STEEN".

*"Ik heb een steen verlegd,  
in een rivier op aarde.  
Het water gaat er anders dan voorheen.  
De stroom van een rivier hou je niet tegen  
het water vindt er altijd een weg omheen.  
Misschien eens gevuld door sneeuw en regen  
neemt de rivier m'n kiezel met zich mee.  
Om hem dan glad en rond gesleten,  
te laten rusten in de luwte van de zee.  
Ik heb een steen verlegd,  
in een rivier op aarde.  
Nu weet ik dat ik nooit zal zijn vergeten.  
Ik leverde bewijs van mijn bestaan.  
Omdat, door het verleggen van die ene steen,  
de stroom nooit meer dezelfde weg zal gaan."*

Als je handelt naar waar je met je hart écht in gelooft kun je bergen verzetten. In dit geval: als iedereen een steentje verlegt nemen de omstandigheden een andere wending, waardoor mogelijkheden geschapen worden. Ik denk dat we kunnen zeggen dat we met heel veel mensen samen "steentjes hebben verlegd".

Tot slot wil ik eindigen met de wens dat de kapel een plek mag zijn van gastvrijheid voor mensen die God willen zoeken en vinden, een plek van ontmoeting voor mensen die zowel vreugde als verdriet met elkaar kunnen delen. Ook een plek, waar bezoekers kunnen genieten van zowel kunst en cultuur, meditatie, muziek of anderszins.

Dat de kapel tot in lengte van dagen deze functies mag vervullen.

## Geraadpleegde bronnen:

**Alkemade, W.R.C.**, *“Voorlopige inventaris van de archieven van de Sint Franciscusstichting te Woerden, 1922-1995 (2202); de Stichting Ziekenhuis “Ope Dei” te Woerden, 1958-1970 (1975); De Stichting Beatrixpaviljoen te Woerden, 1960-1970.; de Stichting het Weddesteyn paviljoen, vanaf 1980 stichting Verpleeghuis Weddesteyn te Woerden 1970-1995. (1966); De Rooms-katholieke Stichting voor bejaarden Kamerik, 1967-1988; De Stichting Interkerkelijk Verzorgingstehuis Miland te Kamerik 1989-1995;; De Stichting Huize de Vossenschans te Woerden, 1960-1995 en De Stichting Woningen Nanda te Woerden, 1991-1995.*

Woerden, RHC Rijnstreek en Lopikerwaard, 2012.

**Bosch, Mr. A.F. van de**, *“St. Franciscusstichting Woerden 1922-1972”*  
Woerden 1972.

**Bruin, André en Cok de**, *“125 jaar Woerden 1871-1996”*

Een gemeenschap in beweging.

**Es, Jan van**, *“Rondom de kerk”*, Religie en religieuze monumenten tussen de Oude Rijn en de Hollandsche IJssel.

**Hesse, P.fr.A. O.F.M.**, *“De zilveren St. Franciscusstichting 1923-1948”*,  
Woerden, 1948.

**Interviews** bewoners Careyn Weddesteyn, Hofplein, Vossenborgh en andere  
“kapelgangers”.

**Jansen, Joh.**, *“Van achter de oude schandpaal”* Herfst 1969.

**Maas, Ben van der**, *“Dicht bij het leven”*, Over geloven en kerk-zijn vandaag.

**Mourik, Bert van en Piet Brak**, *“Franciscuskapel geloven in behoud”*.

Rapport van de werkgroep Woerden van Stichting Hugo Kotestein, 2014.

**Oosterhuis, Huub**, *“Ik zal niet rusten”*.

**Vermeulen, Bram**, *“Ik heb een steen verlegd”*.

**De Woerdense Courant**, 29 mei 1959, *“Nieuwe kapel bij Ope Dei in gebruik genomen”*, RHC Rijnstreek en Lopikerwaard.

**De Woerdense Courant**, 4 april 1959, *“R.K. Ziekenhuis gaat uitbreiden tot 300 bedden. Jubileuminzameling voor inrichting nieuw te bouwen kapel”*. RHC Rijnstreek en Lopikerwaard.

**De Woerdense Courant**, 21-8-1969, *“Kapel bejaardencentrum De Vossenschans ingewijd”*, RHC Rijnstreek en Lopikerwaard.

**De Woerdense Courant**, 19 maart 1970, *“De Vosseschans officieel geopend”*. RHC Rijnstreek en Lopikerwaard.

**De Woerdense Courant**, 22 januari 1970, *“Hofpoortziekenhuis en Weddesteynpaviljoen”* RHC Rijnstreek en Lopikerwaard.

**De Woerdense Courant**, 19 maart 1970, *“De Vossenschans officieel geopend”*, RHC Rijnstreek en Lopikerwaard.

**De Woerdense Courant** , 20 november 1970, *'Ook protestantse kerkdiensten in kapel Hofpoortziekenhuis'*, RHC Rijnstreek en Lopikerwaard.

**De Woerdense Courant** , 11 januari 1973, *"Wijziging kerkelijke samenkomsten Ziekenhuis en Vossenschans"*, RHC.

**De Woerdense Courant** , 24 januari 1980, *'Vijftig jaar ziekenhuizen in Woerden'* RHC Rijnstreek en Lopikerwaard.

**De Woerdense Courant** , 7 februari 1980, *'Gerda's rolstoel rijdt vrijmoedig door het leven'*. RHC Rijnstreek en Lopikerwaard.

[http://nl.wikipedia.org/wiki/Albert\\_Termote#Ruitenstandbeelden](http://nl.wikipedia.org/wiki/Albert_Termote#Ruitenstandbeelden)

[wikipedia.org/wiki/Arie\\_Teeuwisse](http://nl.wikipedia.org/wiki/Arie_Teeuwisse)

<http://www.glassartpluslood.nl/historisch-onderzoek-glas-in-lood/rk-parochiekerk-h-joannes>

Oude foto's van de eerste kapel en van de zusters zijn verkregen met medewerking van Gabriëlle Dorren namens De Kleine Zusters van de H. Joseph te Heerlen.



